GENDERDOC-M

RAPORT PRIVIND SITUAȚIA DREPTURILOR PERSOANELOR LGBT ÎN REPUBLICA MOLDOVA
ANUL 2018

Raportul este pregătit de: Angela Frolov, Coordonatoare a Programului Lobby și Advocacy, Centrul de Informații GENDERDOC-M, e-mail: angela.frolov@gdm.md, telefon: +373 022 990 992

Acest raport reflectă situația privind respectarea drepturilor persoanelor LGBT și influența politică și socială asupra persoanelor LGBT, precum și homofobia și transfobia din societate, dar și schimbările pozitive pentru persoanele LGBT din Republica Moldova.

Grupul Parlamentar Popular European, mandatul Parlamentului Republicii Moldova 2014 – 2019 a împiedicat adoptarea în lectură finală a proiectului de lege care include ajustarea cadrului legal al Republicii Moldova la standardele internaționale cu privire la combaterea discursului de ură și a infracțiunilor motivate de ură (proiectul de lege nr. 301). Proiectul de lege nr. 301 a fost adoptat în prima lectură pe 8 decembrie 2016 și abia pe 26 aprilie 2018 a fost inclus pentru a fi votat în lectura a doua, după modificări și mai multe expertize naționale și internaționale. Pe 26 aprilie 2018, însă, proiectul de lege nr. 301 a fost exclus de pe ordinea de zi a Parlamentului la solicitarea lui Eugen Carpov, președintele fracțiunii parlamentare menționate, pe motiv că fracțiunea are completări, dar autorii nu sunt prezenți la ședință și ar vrea să fie prezenți la adoptarea acestora. Până la sfârșitul mandatului Parlamentului la 30 noiembrie 2018, proiectul de lege nr. 301 așa și nu a fost votat. Republica Moldova are un cadru legal inadecvat care, împreună cu practica vicioasă a organelor de drept, lasă nesancționate discursul de ură și infracțiunile motivate de ură. Discursul de ură se amplifică vădit în perioadele electorale, creând un mediu nociv în societate și punând în pericol persoanele din grupurile minoritare. Spre regret, discursul de ură devine deja o armă a unor politicieni care își construiesc campania electorală pe frici și prejudecăți, ajutați inclusiv de reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe din Moldova.

Valeriu Ghilețchi, membru a Parlamentului Republicii Moldova într-un interviu acordat pe data de 28 mai, în cadrul emisiunii "Logica Puterii" de la Sputnik Moldova a declarat următoarele:

„*Este adevărat că nu am fost acceptat în calitate de ambasador al Republicii Moldova în Statele Unite ale Americii pentru că am votat împotriva legii egalității de șanse (notă: este vorba de „Legea pentru asigurarea egalității", prin care este interzisă discriminarea), iată că plătesc un preț pentru convingerea mea religioasă, am fost învinuit pe nedrept de homofobie. Nu am ajuns ambasador din cauza unei chestiuni ce ține de democrație și mă întreb unde e democrația, adică mie nu îmi este asigurat dreptul de a-mi expune punctul de vedere… Cunoașteți lupta mea pentru valorile familiei, pentru viață, demnitate umană. Și atunci când ne sunt impuse anumite valori pe care, din punctul meu de vedere, noi nu ar trebui să le acceptăm, mă deranjează, căci ele nu trebuie să devină obligatorii, ci să fie la discreția fiecărui stat.*"

Pe 11 octombrie 2018, **Vlad Batrîncea** a criticat rezoluţia în sprijinul legalizarii căsătoriilor dintre persoanele de acelaşi sex, în ţările-membre ale Consiliului Europei. Acesta a menţionat: „*În ţara mea, în Republica Moldova, Constituţia stipulează clar, că o căsătorie*

înseamnă o uniune dintre bărbat şi femeie. Respectiv, autorii acestei rezoluţii ne spun despre modificarea Constituției. În Moldova a avut loc Congresul Mondial al Familiei la care au participat aproximativ 130 de ţări. Aceste sunt valorile noastre, iar astăzi în Consiliul Europei ţara noastră riscă să ajungă într-o situație foarte delicată, deoarece noi suntem obligați să respectăm Constituția"; „Credem că a venit momentul să oprim acest atac împotriva institutului familiei tradiționale. Noi observăm situația demografică în Europa. Acest lucru trebuie oprit. De altfel, peste 50 de ani Europa va dispărea".

Delegația Parlamentului Republicii Moldova a participat la sesiunea de toamnă a APCE. Reuniunea a avut loc la Strasbourg, în perioada 8-12 octombrie.

Din componența delegației conduse de Marian Lupu, șeful delegației naționale la APCE, fac parte Vicepreședintele Parlamentului, Valeriu Ghilețchi, deputații Inna Șupac, Ion Apostol și Vlad Batrîncea.

Reflectarea de către MASS-MEDIA a marșului Pride „Fără Frică"

Pe 19 mai 2018, la Chișinău a avut loc Marșul „Fără Frică". Evenimentul a fost organizat de Centrul de Informații GENDERDOC-M, cu ocazia celei de-a XVII-a ediții a Festivalului Moldova Pride. Participanții la evenimentul din 19 mai au pornit de la intersecția străzilor București cu Ismail și au mers până la strada Maria Cebotari. În acest an a fost pentru prima dată când participanții au parcurs tot traseul aprobat de Primăria mun. Chișinău. Ca și în ceilalți ani, un grup de contra-manifestanți a încercat să se opună Marșului, însă aceștia au fost opriți de poliție, care a asigurat desfășurarea pașnică a evenimentului.

Conform cercetării efectuate de Victor Gotișan (cercetător media), marșul „Fără Frică" din acest an a coincis cu perioada alegerilor locale, care a ținut prim-planul tuturor posturilor TV și al buletinelor de știri. Totuși, o parte din instituțiile media au reflectat subiectul Marșului, însă au optat pentru prezentarea informației într-un mod tendențios și dezechilibrat (Sputnik.md, Noi.md), imprimând evenimentului o conotație exclusiv negativă. Altele au oferit, cu mici excepții, informația despre Marș într-un mod relativ neutru și fără abateri majore (Moldova 1, Deschide.md), pe când Prime TV, Publika TV, Canal 2 și Canal 3 au reflectat evenimentul pe o tonalitate pe alocuri depreciativă, iar știrile au urmărit același scenariu, imagini și mod de expunere a textului.

Moldova 1 a reflectat subiectul în Mesagerul din 19 mai 2018. Televiziunea publică a difuzat o știre despre Marșul „Fără Frică", cu un total de emisie de 2 minute și 5 secunde. Știrea a descris în detalii evenimentul, organizatorii – organizația GENDERDOC-M– și participanții la Marș, precum contra-protestul organizat de unii reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe din Moldova. Moldova 1 a reflectat informația în mod neutru și obiectiv. Echilibrul surselor a fost asigurat, televiziunea oferind spațiul de emisie tuturor celor implicați și/sau vizați în știre. Totuși, Moldova 1 a pus accentul pe sintagma LGBT, chiar dacă Marșul a avut o denumire concretă și chiar dacă organizatorii au menționat că acest eveniment nu este organizat exclusiv pentru persoanele LGBT: *„Au ieşit în stradă pentru a promova toleranța şi respectul față de ceilalți, dar ca şi în alți ani au fost huiduiți. Zeci de persoana au participat la Marşul LGBT. Este prima dată când s-a reuşit parcurgerea întregului traseu pla*

nificat"; „Marşul comunității LGBT a provocat reacții negative şi din partea trecătorilor".

Prime TV a difuzat o știre – „Fără frică de iubire" – cu un total de emisie de 2 minute și 53 de secunde. Informația a fost reflectată în mod echidistant, asigurându-se totodată dreptul la opinie tuturor celor vizați în știre. Principala abatere făcută de Prime TV a fost enunțarea unor expresii care pot fi calificate drept peiorative și discriminatorii, precum și amestecul faptelor cu opiniile: *„Zeci de oameni cu orientare sexuală netradițională şi susţinătorii acestora au mărşăluit cu inimi roz în mâini pe strada Bucureşti"*.

Publika TV a reflectat evenimentul în două reportaje difuzate în direct pe parcursul zilei de 19 mai 2018, reflectând ambele tabere implicate în eveniment: a) organizatorii și participanții la Marș; b) grupul de contra-manifestanți religioși care au încercat să se opună desfășurării acestuia. În primul reportaj de la eveniment, cu o durată de 1 minut și 53 de secunde, Publika TV a difuzat imagini și intervenția în direct a reporterului Publika TV, care a transmis de la fața locului că: *„...zeci de oameni au ieșit în stradă pentru a cere drepturi pentru persoanele cu orientări sexuale netradiționale”* (accent ușor peiorativ). Un al doilea reportaj live difuzat pe parcursul zilei a alocat o durată mai mare protestului contra-manifestanților (6 minute și 23 de secunde) și a reflectat opiniile acestora referitor la evenimentul desfășurat, fără vreo intervenție sau un text al jurnaliștilor. Al treilea material a fost o știre – *„Marşul LGBT din nou contestat”* – (2 minute și 9 secunde) care a inclus ambele părți. Informația a fost reflectată neutru și echidistant, totuși, în acest caz, jurnaliștii Publika TV au făcut uz de amestecul faptelor și opiniilor: „Credincioşii ortodocşi nu s-au lăsat şi au organizat un protest pe strada 31 August”; „Enoriaşii susţin că acţiunile homosexualilor şi lesbienelor sunt imorale”.

Canal 2 a publicat o știre intitulată *„Marş cu huiduieli”*, cu un total de emisie de 2 minute și 47 de secunde. Canal 2 a folosit pe alocuri un limbaj peiorativ: *„Susținătorii persoanelor cu orientare sexuală netradițională…”*. La fel și Canal 3, a reflectat evenimentul într-o știre din buletinul informativ din 19 mai cu un total de emisie de 2 minute și 39 de secunde. Ambele televiziuni au reflectat evenimentele, cu foarte mici excepții, în acelaşi mod, urmând acelaşi scenariu şi enunţând aproximativ aceeaşi informaţie ca şi Prime TV, și Publika TV. De notat că imaginile video utilizate de toate cele patru televiziuni au fost cele de la Publika TV, și totuşi acest fapt nu a fost specificat de niciuna din ele.

În cazul **instituțiilor media online,** pentru a avea un tablou mai complex al felului în care a fost reflectat Marșul „Fără Frică”, a fost monitorizat conținutul publicat pe parcursul perioadei de 10-21 mai 2018. Astfel, în această perioada, **Noi.md** a publicat patru știri, dintre care doar trei au constituit produs propriu și o știre intitulată *„Un preot* [care] *a fost filmat în timp ce se bătea cu oamenii legii la Marșul Solidarității”* a fost preluată de pe o altă platformă online (**Diez.md**).

În cele trei știri proprii, Noi.md a defavorizat Marșul „Fără Frică”, reflectând doar atitudinea negativă față de acest Marș: a reprezentanților Bisericii (10 mai 2018), a locuitorilor capitalei (12 mai 2018) și a unor jurnaliști (16 mai 2018). Astfel, Noi.md a prezentat informația despre subiectul monitorizat într-un mod tendențios și lipsit de echilibru. Totodată, Noi.md nu a inclus în niciuna din cele trei știri proprii opinia organizatorilor acestui Marș sau a celor care susțin inițiativa. În acest fel, Noi.md nu a asigurat dreptul la replică și/sau opinie celei de a doua părți implicate.

Sputnik.md a publicat în perioada monitorizată patru articole despre sau cu referință la Marșul „Fără Frică”. Două dintre acestea au fost articole de opinie, iar celelalte două au fost știri. Sputnik.md a reflectat în lumină negativă informația cu referință la eveniment, prezentând informația tendențios, neechilibrat și doar dintr-o singură perspectivă (cea a celor care s-au opus Marșului).

Astfel, Sputnik.md a admis în știrile proprii:

- Amestecul faptelor cu opiniile: *„O știrea mai puțin obișnuită: șeful adjunct al Inspectoratului General al Poliției, Gheorghe Cavcaliuc, a declarat că Poliția va depune toate eforturile pentru buna desfășurare a marșului homosexualilor, anunțat pentru 19 mai, în centrul Capitalei”* (știrea din 18 mai, despre întrevederea șefului adjunct al IGP, Gheorghe Cavcaliuc cu organizatorii marșului); *„Acum, în centrul Capitalei: Homosexualii defilează, protejați de Poliție*” (titlul știrii din 19 mai); *„Numărul polițiștilor și al jurnaliștilor care au venit să transmită de la eveniment este mai mare decât al participanților la parada homosexualilor”*;

- Etichetarea: „*Însuși șeful adjunct al Inspectoratului General al Poliției, Gheorghe Cavcaliuc, conducea operațiunea polițiștilor de protecție a celor care preferă relațiile sexuale deviante”.*

Totodată, Sputnik.md a făcut uz de tehnica de manipulare „Imaginea dușmanului”, potrivit experților o tehnică foarte des utilizată de mass-media autohtone. Aceasta are drept scop să le inducă consumatorilor media un sentiment de frică față de ceva anume. Venind și cu anumite acțiuni, sau „soluții”, care chipurile au menirea să-i protejeze în fața unui „rău” intern sau extern. Participanții la eveniment fiind, astfel, „dușmanul” sau „răul”, care induce frica în societate și care atentează asupra unor tradiții naționale, morale și religioase.

Sputnik.md: *„Reprezentanții comunității homosexualilor și lesbienilor s-au adunat în centrul Capitalei pentru a participa la marșul căruia ei i-au spus „fără frică” și care este organizat în Capitală, în cadrul Pride Week 2018. Pe la ora 12:00, vreo două sute de manifestanți, care promovează relațiile sexuale homosexuale, au început să defileze prin Capitală, fiind flancați de sute de polițiști, care îi protejează de nemulțumirea și mânia celor care sunt adepții moralității și normalității”*. Știrea din 19 mai: *„Acum, în centrul Capitalei: Homosexualii defilează, protejați de Poliție”*

Pe 19 mai 2018, portalul online **Deschide.md** a publicat două știri cu referință la evenimentul monitorizat. Ambele știri au fost neutre și echidistante, totuși au pus accent pe conflictul celor două tabere: participanții la Marș și contra-manifestanții religioși. De asemenea, Deschide.md a admis în unele situații amestecul faptelor cu opiniile: *„Deși organizatorii marșului „Fără frică de iubire”, organizat de către comunitatea LGBT au spus că evenimentul a trecut fără incidente majore, imagini apărute pe Facebook după eveniment ne demonstrează contrariul”* (Știrea: „*Reprezentanții bisericii au încercat să atace marșul LGBT. Poliția a aplicat gaze lacrimogene”*); *„În preajma intersecției cu str. Pușkin dar și cu Bănulescu Bodoni au apărut câteva persoane care prezentau semne de comportament agresiv, dar datorită cordonului de polițiști aceștia nu au putut interacționa cu participanții la marș”* (Știrea: *„Reprezentanții bisericii au încercat să atace marșul LGBT. Poliția a aplicat gaze lacrimogene”*).

NTV Moldova și Accent TV nu au reflectat în zilele de 19, 20 sau 21 mai 2018 tematica Marșului „Fără Frică”. Omisiunea poate fi explicată prin faptul că în zilele de sâmbătă și duminică aceste televiziuni nu produc buletine de știri. Totuși, exact în această perioadă au avut loc alegeri locale noi, iar ambele instituții au avut câte o ediție specială de știri, cu materiale dedicate exclusiv alegerilor.

Ulterior, în buletinul informativ din 22 mai, **Accent TV** a difuzat informații de context despre Marșul „Fără Frică” în una din știri – *„Dodon este împotriva desfășurării marșurilor LGBT”* – care au reflectat opinia președintelui Igor Dodon asupra Marșului, mai curând decât evenimentul propriu-zis. Știrea a fost construită cu abateri de la normele deontologice:

- Amestecul faptelor cu opiniile: *„Întrebat de jurnaliști despre marșul LGBT, Igor Dodon a spus-o pe șleau: își dorește o relație bună atât cu Estul, cât și cu Vestul, însă nu va permite impunerea unor valori care ne sunt străine. Totodată, președintele a fost nemulțumit că din cauza marșului, centrul capitalei a devenit impracticabil”*;
- Lipsa dreptului la replică: Igor Dodon în declarațiile sale a învinuit Guvernul, poliția și autoritățile locale pentru că au permis organizarea Marșului, iar Accent TV nu le-au asigurat acestora dreptul la opinie.

NTV Moldova a abordat tematica Marșului „Fără Frică” în buletinul de știri din 22 mai 2018, în contextul vizitei în Republica Moldova a lui Brian Brown, președintele Organizației Internaționale a Familiilor precum și a întrunirii pe care a avut-o acesta cu Igor Dodon. În cadrul știrii „*În sprijinul familiei tradiționale”*, NTV Moldova a inclus secvențe video de la Marșul „Fără Frică”, iar reporterul a menționat că *„Igor Dodon a condamnat acțiunile guvernaților de a*

susține manifestațiile și marșurile comunității LGBT”, neasigurând ulterior și dreptul la replică celor care au fost vizați în știre.

Atât NTV Moldova, cât și Accent TV au politizat acest subiect în relatările lor, sugerând că astfel de activități și marșuri sunt impuse de Occident și Uniunea Europeană: *„Președintele Igor Dodon a mai declarat că într-un stat în care autoritățile nu au verticalitate în gestionarea economiei, sunt gata să îndeplinească orice să dirijeze vectorul extern al țării în funcție de preferințele Occidentului, sau chiar să impună valori improprii societății”*. Astfel, instituțiile date au manipulat consumatorii media, folosind tehnica de manipulare a „dușmanului extern”: aceasta se bazează pe un mecanism al fricii, prin care se încearcă să li se inducă consumatorilor media un sentiment de pericol care vine din afară (în acest caz, dușmanul extern fiind Occidentul și Uniunea Europeană). Totodată, publicului i se sugerează că există altcineva care îi poate apăra împotriva acestui pericol (președintele, Biserica Ortodoxă din Moldova sau anumite partide politice).

RTR Moldova și Jurnal TV nu au reflectat evenimentul pe 19 și 20 mai, atunci când acesta a avut loc, din moment ce posturile date nu produc buletine de știri în zilele de sâmbătă sau duminică, dar nici în zilele următoare (21 sau 22 mai 2018).

DISCURS MOTIVAT DE URĂ, INCSTIGARE LA URĂ ȘI DISCRIMINARE

ECRI a elaborat „Al cincilea Raport privind Republica Moldova” ținând cont de evoluțiile de până la 23 martie 2018. ECRI este un organism de monitorizare a drepturilor omului al Consiliului Europei care se specializează în problemele legate de lupta împotriva rasismului, a discriminării (pe motiv de "rasă", origine etnică/națională, culoare, cetățenie, religie, limbă, orientare sexuală și identitate de gen), xenofobiei, antisemitismului și intoleranței; pregătește rapoarte și emite recomandări către statele membre.

Conform acestui raport: discursul de ură împotriva comunităților rome, LGBT și de culoare se intensifică în discursul public în Republica Moldova, iar autoritățile nu reușesc să adopte o poziție puternică față de declarațiile de intoleranță.

Raportul subliniază că puține cazuri de discurs de ură ajung la tribunale (6, între 2015 și 2017) și solicită autorităților să elaboreze o strategie cuprinzătoare care să le prevină și să se asigure că acestea sunt în mod eficient urmărite și pedepsite.

„ECRI recunoaşte progresele înregistrate în lupta împotriva rasismului şi a discriminării în anumite zone ale Moldovei, dar, în acelaşi timp, îşi exprimă îngrijorarea cu privire la o serie de probleme.

Raportul subliniază faptul că există un nivel înalt de subraportare a discursului de ură şi a violenţei motivate de ură, majoritatea cazurilor fiind tratate drept contravenţii - şi că neurmărirea penală a acestor infracţiuni nu asigură un efect eficient de descurajare împotriva lor. În plus, aceasta constată o lipsă de cunoştinţe şi de expertiză în sânul organelor de ordine şi justiţie în recunoaşterea acestor infracţiuni.

ECRI notează că prejudecăţile împotriva persoanelor LGBT sunt răspândite în Moldova şi îndeamnă autorităţile să adopte urgent un plan de acţiune pentru protejarea persoanelor LGBT împotriva discursului de ură, a violenţei şi a discriminării şi să reformeze legea penală pentru a face din motivaţie homo/transfobică, o circumstanţă agravantă.

Alte motive de îngrijorare sunt lipsa severă a resurselor umane şi financiare ale Consiliului pentru prevenirea şi eliminarea discriminării şi asigurarea egalităţii (CPPEDAE) şi ale Avocatului Poporului (Ombudsman), faptul că Republica Moldova nu a ratificat încă Protocolul nr. 12 al Convenţiei Europene a drepturilor omului şi unele deficienţe ale legislaţiei privind combaterea rasismului şi a discriminării rasiale.

ECRI face două recomandări prioritare autorităţilor din Moldova, care urmează să facă obiectul unei evaluări ulterioare în termen de doi ani:

- *Consolidarea capacităţii instituţionale a CPPEDAE şi a Ombudsmanului.*

- *Scalarea activităților de formare pentru ofițerii de aplicarea legii și sistemul judiciar privind infracțiunile motivate de ură, inclusiv discursurile de ură.*"

Anul 2018 a inclus mai multe evenimente importante. Unul din ele a fost alegerea primarului municipiului Chișinău, fapt care a provocat un șir de discursuri de ură homofobă în adresa unor candidați.

Partidul Socialiștilor din Republica Moldova a folosit mai multe declarații homofobe cu diverse ocazii. Aceeași tactică a avut-o și fostul lider de partid – Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon.

Conform raportului Asociației Promolex „Discursul de ură și instigarea la discriminare în spațiul public și mass-media din Republica Moldova" din 2018, rezultatele monitorizării discursului de ură în Republica Moldova denotă un decalaj semnificativ al tendinței de discriminare a persoanelor LGBT, în comparație cu celelalte grupuri, în total acestea fiind vizate în 154 de cazuri din cele 368 înregistrate. Discursul față de grupul LGBT este direct și agresiv, cu utilizarea calificativelor denigratoare, insultelor, asocierea cu amoralitatea, păcatul și răul. Acest mod de exprimare este influențat de retorica reprezentanților Bisericii. În alte cazuri, prejudecățile homofobe sunt utilizate în retorica politică, ca element negativ de asociere, pentru a denigra un politician sau un partid.

Cel mai des, discursul de ură împotriva grupului LGBT se manifestă în context religios, urmat de cel politic. Uneori prejudecățile legate de homosexualitate sunt utilizate chiar de către jurnaliști sau persoane publice, cu scopul de a umili sau ofensa, proiectând imaginea negativă asupra celui vizat

În context religios, discursul este de multe ori însoțit de elemente de manipulare. Autorii utilizează imagini sau știri reale și le denaturează esența, asociind elementul negativ cu grupul LGBT.

O știre privind Compania Disney (The Walt Disney Company), care a inițiat acțiuni de susținere a drepturilor persoanelor LGBT a fost prezentată drept campanie de propagandă gay. Știrea contrapune activitatea companiei cu prejudecățile față de homosexuali, făcând aluzie la pericolul propagandei gay pentru copii.

Asocierea homosexualității cu imagini, evenimente sau fapte negative, periculoase sau ilegale este utilizată intens. Spre exemplu, ştirea intitulată: „*Între timp în Suedia, ţară atee, ce a legalizat sodomia şi implantează cipuri cetăţenilor săi: incendii sălbatice în întreaga ţară*", induce cititorului ideea că în Suedia au loc incendii datorită legalizării sodomiei, care se referă inclusiv la drepturile persoanelor LGBT:

"*Dumnezeu pedepseste aceasta tara atee, care a legalizat multe obiceiuri impotriva firii si care isi implanteaza cipuri si renunta la banii cash*."

Similar, o altă ştire intitulată „*Știrea despre care nu se scrie: peste 500 de sodomiţi au ars într-un foc ce a acoperit o petrecere din Taiwan*" face referire la un incendiu dintr-un club de noapte din Taipei și asociază homosexualitatea cu moartea pentru "*păcatul sodomiei*":

"*Concluzia este Urmatoarea: (...) cu siguranta Dumnezeu s-a uitat cu neplacere asupra intalnirii acestor Tineri si si-a dezlantuit mania Lui asupra tinerilor*."

Un instrument de manipulare utilizat des în articolele publicate pe aceste platforme este asocierea homosexualității cu pedofilia. Astfel, grupul LGBT este asociat, pe de o parte, cu o faptă amorală și inacceptabilă, servind drept argument emoțional, iar pe de altă parte, cu o faptă interzisă de lege, servind drept argument juridic. Astfel de materiale prezintă informații scoase din context și denaturate, iar uneori ele operează cu informații false.

Paginile ortodoxe de știri au un număr mare de urmăritori și uneori depășesc multe din cele mai populare instituții media. Spre exemplu, portalul Moldova Ortodoxă are peste 100 000 de urmăritori pe Facebook, aproape egal cu numărul urmăritorilor paginilor de Facebook ai JurnalTV și PUBLIKA.MD și dublu față de numărul de urmăritori ai paginii Agora.MD. Prin urmare, audiențele acestor materiale sunt considerabile.

Pe data de 12 mai **Mitropolia Moldovei** a organizat un marș al tăcerii pentru susţinerea familiei „tradiționale” la Chișinău.

La marş au participat sute de persoane, asistate de un grup de slujitori ai Bisericii Ortodoxe, în frunte cu Mitropolitul Moldovei, Vladimir. Participanţii au purtat pancarde pe care se putea citi „*Viva familia tradiţională!*” şi „*Promovăm valorile familiei*” şi au intonat cântece bisericeşti.

Marşul a început de la Mănăstirea Ciuflea şi s-a încheiat la Catedrala Mitropolitană din Piaţa Marii Adunări Naţionale, unde participanţilor la marş li s-a alăturat preşedintele **Igor Dodon**. În discursurile ţinute în scuarul Catedralei, Mitropolitul Vladimir şi preşedintele Dodon şi-a reluat criticile la adresa legii privind asigurarea egalităţii, dar şi reproşurile aluzive la adresa parlamentarilor care au acceptat să o voteze.

Șeful statului a reamintit că sâmbătă, la inițiativa sa, la Comrat are loc un festival al familiei, care va continua duminică la Bălți, iar la Chișinău va fi organizat pe 15 mai, de Ziua Internațională a Familiei. Dodon a făcut aluzie la marșul comunității LGBT care s-a desfășurat pe data de 20 mai:

„*În fiecare an sunt încercări de a atenta asupra valorilor noastre, legi care au fost aprobate în Parlament şi care trebuie revăzute, marşuri care nu ne sunt nouă proprii moldovenilor şi nu au fost niciodată. Noi trebuie să facem tot posibilul să nu permitem acestor … să ne distrugă valorile noastre naţionale. Eu tot timpul am fost, sunt şi voi fi un apărător fidel al acestor valori: credinţa ortodoxă, familia tradiţională, istoriei şi tradiţiilor moldoveneşti*.”

În context politic și electoral, prejudecățile față de persoanele LGBT sunt utilizate din ce în ce mai mult pentru a crea impresia unui pericol iminent care trebuie înfruntat. Retorica protecției valorilor tradiționale devine tot mai populară. Spre exemplu, în campania electorală pentru alegerile locale anticipate din 20 mai 2018, candidatul PSRM, **Ion Ceban** a declarat în câteva rânduri că va interzice marșurile comunității gay din Republica Moldova: „Eu sunt pentru familia tradițională. Nimeni nu interzice să facă ce vor aceste persoane în spațiul lor. Faceți acasă ce vreți, dar să nu exteriorizăm aceste lucruri în public. Nu voi permite să se desfășoare astfel de acțiuni.”

Acest discurs a fost preluat de la fostul președinte al PSRM – Igor Dodon, care, după victoria de la alegerile prezidențiale, a declarat că în calitate de președinte nu va putea reprezenta comunitatea gay.

În data de 25 februarie 2018 pe pagina oficială de pe rețeaua Facebook a Președintelui Republicii Moldova, **Igor Dodon**, a apărut o postare cu următorul conținut:

„*Noi, moldovenii, suntem un popor ortodox. Bunicii şi străbunicii noştri au păstrat şi promovat această credinţă de secole. În prezent, se fac încercări de a ne ademeni cu noi învăţături false, cum ar fi* ***liberalismul, toleranţa, egalitatea de gen****. Se fac încercări de a ne impune să credem că credinţa noastră ortodoxă, valorile noastre familiale sunt nişte valori perimate şi depăşite. Poporul nostru, care a trecut prin toate încercările, va păstra credinţa care l-a ocrotit pe parcursul întregii noastre istorii. Aduc cele mai bune gânduri tuturor credincioşilor ortodocşi din Moldova cu prilejul sărbătorii Duminica Triumfului Ortodoxiei. Vă doresc tuturor pace şi numai bine, iar celor care ţin post – tărie de spirit*.”

Această postare a fost preluată de site-ul ortodox.md.

După mai multe mesaje și scrisori de indignare, Ion Ceban, purtătorul de cuvânt al președintelui, a postat pe pagina sa de Facebook următorul text:

„*Din păcate, programul încărcat al președintelui nu-i permite de fiecare dată să-și administreze personal pagina de Facebook și de această dată, în textul postării, care nu a fost coordonat cu șeful statului, s-a strecurat o greșeală regretabilă din care cauză am retras teza care a lezat sentimente mai multor grupuri distincte din societate”, a scris Ion Ceban, exprimându-și scuzele pentru greșeală*.”

Postarea inițială a președintelui a fost corectată.

În data de 22 mai 2018 **Igor Dodon**, a declarat:

*"Sunt total împotriva oricăror acțiuni violente. Dar **nu trebuie de provocat**. De ce să organizezi special astfel de marșuri într-o societate unde oamenii categoric nu acceptă acest lucru? Oare nu este aceasta o **provocare la acțiuni violente**?*

Noi asta nu facem, nu provocăm pe nimeni. Înțeleg că există și altfel de oameni, dar de ce organizezi și să arăți asta societății moldovenești? Noi avem copii. Cui asta trebuie? Ne respectăm partenerii noștri din vest, dar nu trebuie să ne impuneți ceea ce nouă nu ne trebuie. Dacă acolo, la voi, aceste lucruri sunt normale, să rămână acolo. La noi, aceasta nu a fost, nu este și nu va fi un lucru normal. Aceasta este poziția noastră. Place cuiva sau nu."

Pe numele Președintelui a fost depusă o cerere de chemare în judecată pentru instigare la discriminare și discurs de ură.

În data de 14 septembrie, în cadrul celui de-al XII-lea Congres Mondial al Familiilor, președintele ales al Republicii Moldova, **Igor Dodon**, într-un discurs susținut la deschiderea evenimentului, a declarat următoarele: „*Organizarea festivalurilor minorităților sexuale, și al altor manifestări care contribuie la răspândirea principiilor imorale **trebuie condamnată cu fermitate, poate chiar scoasă în afara legii***."

În data de 31 mai 2018 în timpul Ședinței Parlamentare, **Vlad Batrincea**, deputat PSRM, a ținut un discurs despre unele completări la Codul contravențional.

Acesta a declarat următoarele:

„Astăzi au venit sute de preoți și credincioși din întreaga țară, au rugat respectuos, este o adresare publică... credincioșii din RM cer Parlamentului să fie amendat Codul contravențional și să fie interzisă difuzarea informației publice: pedofilia, pornografia și a unor alte relații decât cele legate de căsnicie și familie, în conformitate cu Constituția și Codul familiei. Adică, societatea este deranjată de acele marșuri a minorităților sexuale și credincioșii vor ca legea să prevadă foarte clar că în spațiul public se interzic asemenea măsuri și statul Republica Moldova va proteja o familie tradițională, o familie sănătoasă și vom ruga secretariatul să distribuie acest apel, această adresare publică la toate fracțiunile."

După Marșul "Fără Frică" organizat de Centrul de Informații GENDERDOC-M, printr-o postare pe Facebook, **Vlad Bătrâncea** a declarat: „*Răspunderea o poartă nu doar și nu atât persoanele LGBT, care au decis că pot bloca centrul capitalei unui stat ortodox și organiza o paradă propagandistică a unei minorități perverse...*"

Deputatul a condamnat autorizarea desfășurării marșului de către autorități, instigând astfel la încălcarea libertății întrunirilor și a utilizat fraze ofensatoare "*minoritate perversă*", "*bacanală*", promovând astfel public intoleranța față de persoanele LGBT.

Candidatul PSRM la funcția de primar general al municipiului Chișinău, **Ion Ceban**, a declarat pe data de 23 mai, în cadrul unor dezbateri, dacă va ajunge edil al Capitalei, acesta nu va permite desfășurarea evenimentului anual „Marșul Solidarității", organizat de comunitatea LGBT:

*„Poziția mea e cunoscută. Eu sunt pentru o familie tradițională. În același timp, libertatea se limitează acolo unde este **bunul simț și moral**. Sunt multe alte lucruri pe care trebuie să le promovăm în societate. Doar nimeni nu le interzice să facă ce vor aceste persoane în spațiul lor? **Faceți acasă ce vreți, dar haideți să nu exteriorizăm în public aceste lucruri**. Nimeni nu vă interzice, nu blochează, **dar propaganda, cred eu, nu trebuie să fie și nu e admisibilă în aceste circumstanțe**. **Nu le voi permite desfășurarea mașurilor comunității LGBT**".*

Pe data de 18 noiembrie 2018, în timpul mitingului organizat de Partidul Socialiștilor al Republicii Moldova, deputatul socialist, **Bogdan Țîrdea,** a ținut o cuvântare în care a menționat următoarele: „*Singura diferență dintre președintele Parlamentului și lidera PAS, este că Sandu merge deschis la paradele gay, iar Candu încă nu poate decide. Cu toate acestea, dacă ambasadorul SUA va spune, toți vor merge*".

Stereotipurile și ura față de grupul LGBT sunt utilizate în calitate de instrument de denigrare a unor contracandidați sau oponenți și de coalizare a electoratului intolerant împotriva acestor oponenți. Spre exemplu, liderul Partidului Nostru, **Renato Usatîi**, în cadrul emisiunii "Cabinetul din umbră", a declarat:

„*Vlad Batrâncea este, în limba rusă se spune, zadneprivodnîi* (nota trad. - poponar) (…) *Vlad Batrâncea răspunde la socialiști de toate relațiile acestea apropiate cu homosexuali.*"

Afirmația în sine că un politician este homosexual nu este discriminatorie. Însă Renato Usatîi a utilizat afirmația în contextul unui discurs de denigrare, cu scopul de a proiecta intoleranța față de grupul LGBT pe oponentul său, promovând astfel prejudecățile față de persoanele gay.

Similar mass-mediei religioase, mass-media laică produce știri și materiale capabile să instige la ură. Spre exemplu, în articolul de pe pagina **flux.md**, autorul face mai multe afirmații homofobe și promovează prejudecăți față de persoanele LGBT:

"*Duduița Maia a fost surprinsă din profil, zâmbind mălăieț și pășind în marș cadențat în mijlocul grupului lesbienelor de serviciu, finanțate copios din fondurile rețelelor Soros și altor promotori ai "valorilor occidentale", gen eutanasia, căsătoriile homosexuale, adopțiile de copii de către cuplurile de homosexuali, poliția juvenilă și altele de acest fel.".*

În data de 12 martie pe site-ul oficial al **ziarului Flux** a fost scris un articol numit: „*Maia* (remarcă: Maia Sandu, lidera partidului de opoziție PAS) *la marșul lesbienelor, fără Andrei* (remarcă: Andrei Năstase, liderul partidului de opoziție Platforma DA), *dar cu zâmbet pe chip*". În articol au fost scrise următoarele: „*Aflăm cu stupoare, cu ceva întârziere, că de 8 martie la Chișinău s-a produs un eveniment epocal, demn de pana subsemnatului. Vorba e că fătuca paraşutată cu ceva timp în urmă în bulboana politicului moldovenesc, Sandu Maia, a marcat ziua internațională a femeii prin participarea la marșul triumfal al lesbienelor.... Duduița Maia a fost surprinsă din profil, zâmbind mălăieț și pășind în marș cadențat în mijlocul grupului lesbienelor de serviciu, finanțate copios din fondurile rețelelor Soros și altor promotori ai "valorilor occidentale", gen eutanasia, căsătoriile homosexuale, adopțiile de copii de către cuplurile de homosexuali, poliția juvenilă și altele de acest fel.". „Măi Andrei, nu fi prost! Dacă vrei să te susțină Europa și America, trebuie să te dai cu ăștia pe invers. Altfel n-ai nici o șansă" „P.S.: La redacția noastră a parvenit o informație neconfirmată, precum că în cadrul festivității lesbienelor, chiar de 8 martie, Sandu Maia ar fi primit o ofertă matrimonială din partea uneia dintre fruntașele acestora. Am respins categoric insinuările în cauză. Noi operăm doar cu surse verificate."*

Pagina **Sputnik.md** a publicat câteva știri care promovează intoleranța față de comunitatea LGBT. Spre exemplu, știrea privind marșul "Fără Frică" conține calificative ale autorului, bazate pe prejudecăți:

"*Pe la ora 12:00, vreo două sute de manifestanți, care promovează relațiile sexuale homosexuale, au început să defileze prin Capitală, fiind flancați de sute de polițiști, care îi protejează de nemulțumirea și mânia celor care sunt adepții moralității și normalității.*"

"*Acest marș are loc chiar dacă Biserica Ortodoxă din Moldova a îndemnat autoritățile locale să nu admită desfășurarea în centrul Capitalei a acestei manifestații imorale, care promovează relațiile sexuale homosexuale*."

Autorii folosesc o poză care nu are legătură cu evenimentul relatat, iar link-ul către știre este însoțit de mesajul:

”*Este oribil ce se întâmplă acum în centrul capitalei: Homosexualii defilează, protejați de Poliție.*”

Calificativele și modul de exprimare a jurnaliștilor prezintă știrea subiectiv și părtinitor, sugerând că este un eveniment anormal și dezgustător. Autorii perpetuează o imagine negativă a persoanelor LGBT, care poate fi preluată de cititori, reprezentând în așa fel instigare la discriminare.

Blocnot.md (aparține Partidului Socialiștilor din Republica Moldova) a făcut o știre cu tentă negativă și manipulatoare despre marșul „Fără Frică”:

„*Astăzi, 19 mai, străzile capitalei Republicii Moldova au fost inundate de tineri cu aspect ciudat. ...Homosexualii, lesbienele și persoanele transgender au fost lăsați să organizeze marșul scandalos al Silviei Radu, care a ocupat fotoliul primarului.*

Reprezentanții minorităților sexuale în tricouri albe cu inimi roz în mâini au speriat mulți locuitori ai Chișinăului, care nu se așteptau să vadă o astfel de „orgie” în week-end. Mamele trăgeau de mâini de la locul acțiunii copiii lor mici care erau interesați de vederea neobișnuită. Din cauza marșului, traficul auto din centrul orașului a fost blocat. Activiștii LGBT au mers pe străzile principale.

Tinerii participanți la marș s-au comportat provocator. Periodic, strigau și țipau.”

Tot pe siteul **blocnot.md** la data de 24 iunie 2018 a fost afișată o știre cu tentă manipulatoare și instigatoare la ură despre angajata Centrului GENDERDOC-M, Angela Frolov: „*Șeful organizației "GENDERDOC-M", Angelica Frolov, pe pagina ei de pe Facebook, a postat o fotografie în care se află într-o cameră.* ***Blonda*** *are un poster cu o inscripție elocventă și un emoticon trist. Femeia a spus că va merge la acțiunea de protest, care ar trebui să aibă loc astăzi în centrul Chișinăului.*

Declarația ei politică anterioară nu a avut succes. Ea a sprijinit-o în mod activ Maia Sandu în timpul campaniei prezidențiale din Republicii Moldova în 2016, și împreună cu ea a suferit învingere. Maia Sandu, ca răspuns, a susținut acșiunea, care a avut loc pe 8 martie organizată de către GENDERDOC-M și alți activiști LGBT.”

Imediat sub știre a fost publicat spre vot vizitatorilor următoarea întrebare ”*Oamenii normali îl susțin pe Năstase? Da Nu*”

A fost depusă o plângere la poliție pe publicarea articolului defăimător, instigator la ură și violență. Poliția nu a găsit întrunirea elementelor constitutive unei infracțiuni sau contravenții.

Pe 23 octombrie curent, pe site-ul **A-tv.md (Accent TV)** a fost publicat articolul „*În Olanda, oponenților comunității LGBT au început să le fie luați copiii*”, în care se menționează că instanțele de judecată din această țară emit hotărâri, prin care persoanelor, învinuite de homofobie sau de orice alt tip de intoleranță față de comunitatea LGBT, li se iau copiii. În articol se face trimitere la declarațiile pe care le-ar fi făcut Ombudsman-ul Copiilor din Olanda, Astra Marie Jacobs. În realitate, această informație, la fel ca și sursa, sunt false, iar textul a fost preluat fără nicio verificare de pe un site de satiră.

În textul articolului se spune, cu trimitere la site-ul Panorama.com, că acțiunea de ”scoatere a copiilor din familii” a început după intrarea în vigoare a unei legi, care prevede că persoanele suspectate de intoleranță față de comunitatea LGBT riscă să fie amendate sau decăzute din drepturile părintești. Autorul afirmă că în ”mass-media locală”, sunt relatate situații când copiii persoanelor care nu recunosc că familiile LGBT sunt normale, sunt trimiși în ”tabere de reeducare” de trei luni, urmând ca ulterior să fie înfiați de alte familii. În text este citată Astra Marie Jacobs, despre care jurnaliștii spun că ar fi Ombudsman-ul Copiilor din Olanda. ”Potrivit Comisarului pentru drepturile copilului din Olanda, Astra Marie Jacobs, statul va lua toate măsurile posibile pentru a proteja generația tânără de ”coșmarul intoleranței”, se menționează în articol.

Site-ul A-tv.md citează ca sursă primară site-ul **Panorama.com,** care în realitate este pagina unei companii de consultanță în afaceri și nu a publicat un asemenea articol. De fapt, articolul cu pricina a apărut pe site-ul **Panorama.pub**, care se declară „publicație de satiră", fapt specificat chiar pe prima pagină. „Noutatea" a mai fost preluată și de site-urile Cont.ws și vk.tula.su, pe ultimul fiind plasat la rubrica „Umor". **Accent TV** a preluat textul integral, fără a verifica informația. Numele Ombudsmanului Copiilor din Olanda este Margrite Kalverboer, și nu Astra Marie Jacobs, așa cum este citat în text. Acest lucru a fost confirmat pentru portalul **Stopfals.md** și de surse din Serviciul de presă al acestei instituții olandeze. Situațiile descrise sunt la fel inventate și interpretate cu rea credință. Imaginea care ilustrează articolul a fost preluată de pe un alt site și nu are vreo legătură cu Olanda.

Stopfals.md a contactat redacția portalului **A-tv.md** pentru a obține o reacție, însă atunci când au aflat despre ce e vorba, cei de la redacție au închis telefonul și nu au mai răspuns.
Portalul A-tv.md este pagina web a postului de televiziune Accent TV, instituție media afiliată Partidului Socialiștilor din Moldova. Proprietar al acestui post TV este **Vadim Ciubara**, fostul consilier al lui **Igor Dodon**, pe când acesta era președintele PSRM.

Așa-numitele site-uri de satiră și-au prelungit activitatea în 2018, folosind homofobia pentru a ataca unii lideri politici. GENDERDOC-M nu a putut găsi proprietarii acestor site-uri, pentru că sunt înregistrate în afara Republicii Moldova.

De obicei, acest tip de știri utilizează informații denigratoare și folosesc prejudecățile față de cele mai respinse grupuri sociale pentru a prezenta într-o lumină cât mai defavorabilă politicienii sau alte figuri publice.

Pe data de 27 aprilie 2018, pe pagina web **presaindependenta.wordpress.com** a fost publicat un pretins interviu cu un preot din satul de baștină al liderului PPDA, Andrei Năstase. Articolul promova mai multe imagini denigratoare și prejudecăți, atât la adresa comunității LGBT și a femeilor, cât și nemijlocit la adresa politicienilor Andrei Năstase și Maia Sandu:

Sursă imagine: sputnik.md

"*Aaa… Doamne ferește de așa oameni (despre gay). Vor arde în focul iadului. Cred că de asta Maia Sandu nu este măritată și nu are copii. Eu dacă sincer nici nu știam despre legătura PAS cu LGBT, sau cum îi mai cheamă…"*

După ce în repetate rânduri a fost raportată ca fiind o platformă de știri false, pagina a fost ștearsă.

Impactul opiniilor persoanelor publice sau a știrilor care promovează intoleranța poate fi analizat prin prisma comentariilor la astfel de articole. De obicei, gradul de ură manifestat în comentarii este mai mare, iar discursul mai agresiv. Spre exemplu, un articol despre declarația lui Ion Ceban privind interzicerea marșurilor LGBT a provocat comentarii deosebit de agresive, care instigă la violență:

"*În genere toată această murdărie trebuie arsă !ca pe timpurile inchiziției pe rug!și de chemat pe toți în piață să nu mai vrea!*"

Reieșind din premisele sociale, instabilitatea politică și nivelul înalt de intoleranță care se înregistrează în prezent în spațiul public, este probabil ca discursul de ură față de persoanele gay să crească, mai ales în contextul alegerilor parlamentare și locale planificate în anul 2019.

Pe data de 10 aprilie 2018 pe site-ul de satiră **moldovandream.com** a fost publicată „știrea":

„*Preotul din sat, protoiereu Nicolai Cojocaru al bisericii "Sf. Arh. Mihail şi Gavriil", a alungat-o pe Maia Sandu de la sfânta Liturghie! „Eram în biserică când am văzut că Maia Sandu însoțită de două femei străine au intrat în ograda bisericii și au început a se fotografia. Părintele Nicolai a oprit imediat slujba și a alungat-o pe Maia Sandu de la sfințit Pasca. Părintele a zis că Maia Sandu trebuie să aleagă, ori să se lepede de homosexuali și lesbiene, ori să fie cu creștinii."... Și oamenii din Risipeni nu văd cu ochi buni participarea Maiei Sandu la marșurile homosexualilor...„Fata asta ar trebui să se cumințească și să se mărite. O face de*

ruşine pe maică-sa cu lesbienele ei… Doamne fereşte, nu vreau să vorbesc mai mult despre desfrânata asta.", a punctat moş Simion."

Pe data de 20 mai a fost afişat următorul articol: „*Iată ce a spus Maia Sandu azi, imediat după ce şi-a făcut datoria civică la secţia de votare: „Azi mi-am dat votul meu pentru Primăria Chişinău. Regret că n-am candidat eu singură, dar acum a trebuit să fac o alegere. Azi am votat o candidată independentă aşa cum a fost şi eu la alegerile prezidenţiale din 2016, am votat-o pe Silivia Radu, îmi place de ea ca şi femeie!", a declarat Maia Sandu.*
Nu s-a înţeles dacă e vorba despre o solidaritate feminină, sau ar fi vorba despre o orientare sexuală netradiţională, dat fiind că Maia Sandu a participat ieri la Marşul LGBT din Capitală".
Încă o ştire de acest fel a fost publicată pe 20 septembrie 2018: „*Lidera Partidului Acţiune şi Solidaritate, Maia Sandu, i-a pus pe toţi membrii PAS să treacă prin filtru. Acest test politic s-a dovedit a fi catastrofal pentru sărmanii oameni. Menţionăm că filtru PAS este o invenţie politică a 3 feministe: Maia Sandu, Natalia Morari şi Angelica Frolov. Acest filtru care constă din trei etape consecutive: Prima etapă este cea mai uşoară, trebuie să devii membru de partid, această etapă o trec toţi candidaţii. A doua etapă este să donezi 500 de lei în fondul PAS, etapă pe care o trec cam jumate din membri. Iar a treia etapă este cea mai dificilă, membrii care au dondat bani trebuie să se dezică definitiv de religia ortodoxă şi să semneze un document prin care susţin drepturile LGBT în Republica Moldova.*"

Alt site de acest fel se numeşte **telegraph.md.** În 13 februie 2018 aceştia au publicat un articol cu următorul conţinut: „*Declaraţie şocantă făcută de fostul primar al municipiului Bălţi, Renato Ustaîi, în cadrul emisiunii „Politica". Controversatul politicianul a declarat că în luna august ar urma să apară un sex tape cu lidera PAS, Maia Sandu şi o lesbiană. „Despre Maia Sandu se pregăteşte un film în care va fi învinuită de relaţii sentimentale cu anumite femei.", a declarat Usatîi."*

Pe lângă cazurile descrise mai sus, Centrul de Informaţii GENDERDOC-M a mai documentat următoarele cazuri:

Cazul 1:
În data de 24 februarie pe reţeaua de socializare Facebook, în grupul „cumpăr-vând-schimb Moldova" un utilizator, cu numele Alah Ali, a postat screen-shot-ul profilului unui bărbat, cu numele Vasea Vasea, şi a discuţiei între ei doi. Discuţia a avut elemente de flirt. Screen-shot-ul a fost însoţite de comentariul: „*Tineti un candidat, rupetii curu. Poate si prietenii lui o sa-l stie*".
După ce postarea a fost raportată administratorilor, ea a fost ştearsă.

Cazul 2:
În perioada preelectorală pentru alegerile locale a Primarului municipiului Chişinău, în centrul oraşului a apărut un panou publicitar din partea concurentului, reprezentant al Partidului Socialiştilor – **Ion Ceban**, cu următorul mesaj: „Andrei, nu fugi de dezbateri. Vino fără frică. Să fie primar cel mai profesionist dintre noi." (n.a. Andrei Năstase, concurent electoral din partea Partidului Platforma Demnitate şi Adevăr).
Considerăm că îmbinarea „fără frică" a fost folosită intenţionat pentru a crea legătura între comunitatea LGBT şi pretendentul la funcţia de primar, Andrei Năstase.

Cazul 3:
În perioada Festivalului Moldova Pride (16-20 mai) pe pagina de Facebook a Centrului de Informaţii GENDERDOC-M au fost publicate câteva ştiri despre evenimentele festivalului. Aceste ştiri au fost comentate de unii utilizatori, printre comentarii au fost şi ameninţări sau înjurii:

Alex Rusu: *„De împușcat pe toți. Pidari ce sunteți.”*

Oleg Burcă: „*Mercenarii secolului 21, curvele ce „luptă” pe bani.”*

Mihai Trohin: *„...Liniștiți-vă. Dacă o să continuați tot așa, o să meargă vorba de „pogromuri”, și nimeni nu o să vă ajute.”*

Cazul 4:

În data de 25 mai 2018, **Mitropolitul Bisericii Ortodoxe din Moldova**, Înaltpreasfințitul Mitropolit Vladimir, a venit cu o adresare către Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului Republicii Moldova, Prim-ministrul Republicii Moldova și Ministrul Afacerilor Interne al Republicii Moldova în legătură cu desfășurarea Marșului „Fără frică de Iubire” din 19 mai 2018, în care se menționează:

„Exact cu o săptămână până la desfășurarea marșului rușinos, sute de slujitori și credincioși din cuprinsul țării au participat la un alt marș, al tăcerii, care s-a desfășurat al patrulea an consecutiv, drept reacție la intențiile organizației ”Genderdoc-M” de a desfășura parada gay în centrul capitalei. ...

*Mitropolia Moldovei **a insistat să nu fie autorizate astfel de marșuri**, îndemnând atât autoritățile, cât și membrii, simpatizanții și promotorii comunității LGBT să renunțe la acest proiect, care reprezintă nu doar o jignire publică la adresa cultelor religioase, ci și a majorității societăți.*

Conform articolului 8 al Legii privind Întrunirile, autoritățile au tot dreptul să nu permită desfășurarea acestei acțiuni, care atentează direct la moralitatea publică și care încalcă flagrant ”libertățile altor persoane”. În același timp, Constituția țării prin Articolul 48 prevede expres că „Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimţită între bărbat şi femeie, pe egalitatea lor în drepturi şi pe dreptul şi îndatorirea părinţilor de a asigura creşterea, educaţia şi instruirea copiilor”.

Cu toate acestea marșul LGBT a avut loc, fiind dislocați sute de polițiști pentru a asigura buna desfășurare a marșului ofensator.

*Această **acțiune amorală** a constituit o nouă provocare pentru societatea autohtonă, care își menține verticalitatea morală, în duhul învățăturii creștine.*

*...În acest context, în numele Sinodului Bisericii Ortodoxe din Moldova și a cetățenilor acestei țări, ne adresăm Domniilor Voastre, deputați ai Parlamentului Republicii Moldova, ca **pentru viitor să opriți acest flagel distructiv, care întinează moralicește societatea noas**tră declarată ortodoxă și care susține valorile familiei.*

*Totodată, rugăm **să fie revăzută Legea nr. 121** din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității, aceasta fiind nu doar rugămintea slujitorilor Bisericii, ci un deziderat al întregului nostru popor creștin-ortodox.*

Or, încheind acest mandat de legislatori în toamna acestui an, ce valori moral-spirituale lăsați Domniile Voastre generației tinere?”

Cazul 5:

Pe data de 22 mai 2018 pe siteul **petitieonline.com** a fost lansată o petiție, care a fost semnată de 373 de perosane. Această petiție conține și o pretenție față colaboratorii de poliție care au protejat mMrșul „Fără Frică de Iubire” și următoarul abzaț:

„*Menționăm de asemenea: Conform tuturor sondajelor societatea noastră în proporție covîrșitoare respinge relațiile homosexuale și este împotriva propagandei acestora în societate (98%). Ne dorim în continuare ca să fie respectat și dreptul majorității la opinie a celor care nu sunt de acord cu așa marșuri , să nu fim bruscați și îndepărtați cu forța, **noi suntem la noi acasă**, **nu suntem venetici**!!! Din această cauza ne păstrăm dreptul ca să ne apărăm de valori străine noua . De aceia cerem ca poliția să nu cheltuie din **banii noștri** forța împotriva băștinașilor care sunt pentru o **societate sănătoasă și valori tradiționale** a băștinașilor în credință Ortodoxă pe care o avem moștenită de sute de ani de la marii Domnitori care au luptat pentru o societate bună înpotriva valorilor străine!*”

Cazul 6:

Pe data de 23 mai, preotul **Ghenadie Valuță,** împreună cu un grup de susținători, a organizat o conferință de presă cu denumirea „*Aplicarea forței și a gazelor lacrimogene contra creștinilor pașnici*".

Văluță a făcut apel către conducerea țării să nu încurajeze acțiunile publice ale comunității LGBT. „*Domnule Filip, domnule Candu, domnule Plahotniuc, nu oferiți protectorat minorităților sexuale, nu vă lăsați atrași în cursa protectoratului homosexualității în Republica Moldova, că Dumnezeu îți ia mintea și te autodistrugi*".

Igor Sârbu, reprezentant al Mișcării de Tineret „Voievod", a spus: „*Undeva, cred că aceste elemente care vin la noi din Europa sunt niște momente impuse autorităților noastre pentru anumite facilități. Acuzăm nu doar acești participanți la paradă, dar și acei funcționari publici care și-au vândut iscălitura pentru a permite aceste evenimente*".

Cazul 7:

La 6 iunie 2018 pe pagina sa de facebook **Ilan Șor**, primar al orașului Orhei, a publicat o adresare către președinta partidului PAS, Maia Sandu. Adresarea conținea următorul text: „...*În al treilea rând, singurul lucru pe care îl duci din Europa în Moldova până acum este propaganda LGBT, pe care eu, ca persoană sănătoasă, îl urăsc și îl disprețuiesc. Apropo, am impresia că faci parte din această „comunitate*"...".

Cazul 8:

Pe data de 21 iunie, preotul **Maxim Melinti**, Parohul Bisericii „Acoperământul Maicii Domnului" din s. Ghidighici, mun. Chișinău, a fost oprit de a îndeplini slujba de preot pentru că a fost premiat de către Centrul de Informații GENDERDOC-M cu o diplomă de merit pentru promovarea ideilor de toleranță față de persoanele LGBT.

În decretul Mitropoliei a fost scris: „...pentru activitățile îndreptate spre tulburarea și răsturnarea bunei rânduieli bisericești care în mod calomnios au dovedit neascultare față de ierarhia bisericească prin multitudinea acțiunilor repetate „de promovare și încurajare a minorităților sexuale, contribuția la dezvoltarea mișcării LGBT din Republica Moldova", manifestate public prin utilizarea calității de preot, implicarea frecventă întru susținerea minorităților sodomite și promovarea manifestării comportamentelor netradiționale şi prin aceasta a păcatelor strigătoare la cer, toate contribuind la denigrarea imaginii Bisericii Ortodoxe din Moldova, cît și a confraților clerici".

Cazul 9:

Pe data de 27 Septembrie 2018, **Asociațiile Unioniste din Republica Moldova** au ieșit într-o conferință de presă în care au îndemnat moldovenii care dețin cetățenie română să voteze la referendumul de redefinire a noțiunii de familie în Constituție, care a avut loc în România pe 6-7 octombrie. Mesajul lor a fost următorul: „...*ieșiți la vot ca să ne opunem propagandei homosexuale*". Unioniștii, reprezentați la conferință de **Vlad Bilețchi, Pavel Vintilă, Ion Jalbă** și **Oleg Chicu**, au declarat: „*Ieșiți la referendum, indiferent dacă vreți să votați da sau ba. Vedem că merge lupta de boicotare a referendumului de către adepții LGBT sau presa afiliată USR-ului, partid care și-a declarat dezacordul față de plebiscit. Unul din motivele boicotării ar fi că referendumul ar fi organizat de Liviu Dragnea, liderul controversat al PSD. PSD nu are nimic de a face cu acest referendum, întrucât asta au decis trei milioane de români semnatari, de coaliția pentru familie. PSD doar a fost nevoit, prin lege și moralitate, să organizeze acest referendum. Acesta trebuia organizat din 2016-2017, dar același PSD, despre care toți spun că ar fi organizatorul plebiscitului, l-a amânat timp de câțiva ani*"; „*acest referendum e organizat de asociații pentru țară, pentru viitorul copiilor, pro-familie, ca să ne opunem propagandei homosexuale*".

Cazul 10:

Pe data de 17 octombrie 2018 au fost publicate fotografiile oficiale din sala VIP a Aeroportului Internațional Chișinău, în care Igor Dodon și Recep Tayyip Erdoğan se țin de mână, în cadrul unei discuții particulare. Aceste fotografii au figurat în mai multe colaje răspândite prin sursele electronice. În acestea, homofobia este folosită pentru a umili și a lua în derâdere președintele. Mai mult decât atât, homofobia este o practică des folosită împotriva politicienilor pentru a lovi în autoritatea lor.

Cazul 11:

Arhiepiscopul **Vitaly Shinkari** a comentat despre decizia de judecată împotriva reprezentanților Bisericii Ortodoxe, care a fost în favoarea comunității LGBT din Moldova:

„*Trebuie să înțelegeți că acesta (n.a. comunitatea LGBT) este un adevărat dușman serios. Din interese, atât sexuale cât și politice, ei vor acționa foarte armonios și rigid. Deoarece granițele viciului strâng oamenii împreună: minciuna, deznădejdea, urâciunea – ei sunt întotdeauna foarte activi în solidaritate. Adică în fața noastră apar așa numiți lideri „guru", care cer de la alții să fie admirați - prin lupta lor, prin frumusețea lor. Astăzi, ei ai trecut în politica mare, iar reieșind din asta ar trebui să ripostăm...*".

VIOLENȚĂ MOTIVATĂ DE URĂ

În Republica Moldova nu există niciun remediu eficient pentru crimele și incidentele de ură împotriva persoanelor LGBT. Toate cazurile sunt percepute ca huliganism, tâlhărie sau cauzare de daune fără a lua în considerare motivul de ură bazată pe prejudecată.

În majoritatea cazurilor, persoanele care suferă de crime și incidente de ură refuză să se adreseze forțelor de ordine sau să meargă în judecată. În multe cazuri chiar rudele sau părinții sunt cei care aplică violența. Cauzele care sunt raportate Centrului GENDERDOC-M sunt doar un număr mic din numărul total de cazuri existente în Republica Moldova. În 2018 au fost înregistrate două cazuri de crime de ură și 13 cazuri de incidente de ură:

Cazul 1:

Pe data de 11 iulie 2018 A.R. o tânără lesbiană de 17 ani a fost nevoită să plece de acasă, după ce a fost bătută de mama sa pentru că a fost la Marșul Pride și amenințată timp de două săptămâni de mama și fratele pentru că aceasta a confirmat că este lesbiană și are relații cu o fată. Mama a bătut-o și i-a interzis să iasă din casă.

Cu doi ani în urmă, fratele a aflat despre faptul că A.R. are relații cu o fată și i-a rupt trei degete de la mână. Mama a spus că bine i-a făcut și să nu spună medicului despre faptul că degetele i le-a rupt fratele. Fratele spune că așa oameni ca ea trebuie uciși.

Cazul 2:

Pe data de 25 noiembrie 2018 în satul Mereșeni, raionul Hâncești a fost săvârșit un omor a trei adolescenți, doi din care erau băieți îmbrăcați în haine de fete.

Individul, care a confirmat că i-a ucis pe cei trei adolescenţi şi a incendiat casa în care se aflau, este un tânăr de 23 de ani din satul vecin. Avocatul suspectului susţine că acesta ar fi comis crima, deoarece ar fi fost victima unei farse.

Presupusul ucigaş i-a povestit avocatului că a venit acasă la victime la invitaţia unei fete de 15 ani pe care a cunoscut-o pe reţelele de socializare. Acolo, însă, a înţeles că partenerul de discuţii a fost, de fapt, un băiat deghizat în femeie. Tot în femeie ar fi fost îmbrăcat şi cel de-al doilea băiat prezent în casă, iar acest fapt l-ar fi scos din fire.

Tatăl suspectului spunea că fiul său a mărturisit procurorilor că cei doi tineri i-au făcut avansuri sexuale.

Fata şi un băiat au fost găsiţi carbonizaţi duminică, iar celălalt a decedat, patru zile mai târziu, pe patul de spital. Presupusul ucigaş a fost reţinut, iar la domiciliul său au fost depistate telefoanele victimelor, dar şi toporul cu care acestea au fost lovite.

Acest caz a fost discutat la o emisiune TV cu participarea părinților victimelor și a presupusului infractor.

Incidente motivate de ură, intimidare:

Cazul 1:

Pe data de 10 februarie, Centrului de Informații GENDERDOC-M i s-a adresat un tânăr homosexual de 17 ani - A.M., locuitor al municipiului Bălți.

A.M. a spus că este supus hărțuirii și violenței psihologice din partea mamei și a surorilor, după ce aceștia au aflat că este homosexual. Această situație durează de doi ani. Propunerea de a depune plângere la poliție nu a fost potrivită pentru el. A.M. a fost direcționat către psihologa organizației pentru a discuta cum poate schimba situația în familie.

Cazul 2:

În noaptea din 9 spre 10 mai, un grup de bărbați în stare de ebrietate au încercat să vandalizeze instalația „Fără Frică" situată pe teritoirul „Apartamentul Deschis". Paznicul a apelat la administrația localuilui din preajmă, „Eli Pili", a cărui clienți erau acești bărbați și împreună au aplanat situația. Bărbații au fost calmați și convinși să nu distrugă instalația, deoarece, în caz contrar, va fi chemată poliția. Instalația a fost parte a Campaniei de informare „Fără Frică", organizată de Centrul de Informații GENDERDOC-M.

În altă noapte pe instalație au fost lipite foi cu inscripțiile: „No way for gay"; „Fără homosexuali în Moldova" și diverse semne indecente asociate relațiilor homosexuale.

A fost depusă o plângere la poliție. Răspunsul poliției a fost următorul: „(Locul stabilirii instalației) ...este spațiu public unde oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt imagine sau prin alt mijloc posibil... iar lipirea simbolurilor prin care își exprimă dezacordul față de persoanele cu orientare diferită și a simbolurilor prin care promovează valorile familei nu semnifică o instigare la ură sau o amenințare față de persoanele LGBT și nu atenționează la viața personală. În rezultatul examinării s-a constatat lipsa elementelor constitutive ale unei contravenții sau infracțiuni iar examinarea denunțului a fost încetată".

Cazul 3:

Pe data de 19 mai 2018, în Chișinău, a avut loc Marșul Solidarității „Fără Frică de Iubire". Un grup de creștini ortodocși au contramanifestat. Aceștia au scandat „Vrem copii normali, nu homosexuali", au venit cu busuioc și apă sfințită cu care au stropit participanții la marș.

Preotul Ghenadie Văluță a venit cu o căldare de lichid, spunând că este agheazmă, și stropea oamenii care intrau la Marș prin locul specila creat de cordonul poliției.

Două persoane au depus o cerere de chemare în judecată pentru că au fost nedorit supuse ritualului religios de „stropire cu agheazmă".

Cazul 4:

Pe data de 20 mai 2018, în timpul petrecerii evenimetului Pride Park, un tânăr a venit la porțile localului-gazdă a evenimentului cu un banner cu conținut intimidant și a stat timp de câteva ore. Pe banner erau scrise următoarele: „*Mândria merge înaintea pieirii și trufia merge înaintea căderii"; „#Fără Frică de Dumnezeu?"; „Frica domnului este începutul științei, dar nebunii nesocotesc înțelepciunea și învățătura"; „Oare n-ați citit că Ziditorul de la început i-a făcut parte bărbătească și parte femeiască?"; „Iaca semnul legământului... curcubeul Meu,... și apele nu se vor mai face un potop, ca să nimicească orice făptură"; Iar cerurile și pământul de*

acum sunt păzite și păstrate, prin același cuvânt, pentru focul din ziua de judecată și de pieire a oamenilor nelegiuiți".

Cazul 5:

Pe data de 19 mai, un participant al marșului „Fără Frică de Iubire", fiind în taxi, a fost abordat de șofer cu următorul mesaj:

„*Oh, blia, nu știu cum ajungem la București. Întregul centru este închis. Vom rămâne în trafic. Știți ce este astăzi? Parada gay! Știți cine sunt gayii? Asta e karaul! Un bărbat se căsătorește cu un bărbat! Crezi că este normal? Interzișii! Nu am avut niciodată de aceștia! Și în vremurile sovietice, erau puși la închisoare! Și acum avem paradă homosexuală ... Ia nebuni, se căsătoresc bărbat cu bărbat! Ce nu le ajung femei? Uite câte femei sunt! O mulțime de prostituate care au nevoie de bărbați...*"

Cazul 6:

Pe data de 18 iulie o angajată GENDERDOC-M a primit un mesaj cu amenințări după ce a publicat o poză de la Kiev Pride: „*Crezi că totul va trece neobservat? Greșești, târfo. Tu și pederaștii tăi nu o dată vor regreta despre existența voastră mârșavă. În scurt timp tu, cel puțin, vei nimeri în secția facio-maxilară. Vom vedea cum cu dinții dezbătuți vei miorlăi despre drepturile tale, târfă mârșavă. Crede-mă, mai bine e să zdohnești de SIDA*".

Cazul 7:

Pe data de 20 mai 2018 a avut loc un protest legat de nevalidarea alegerilor locale, un protestatar ținea în mână o foaie cu inscripția: „*Nu fiți PD-ari, nu vă vindeți la PDM*".

Cazul 8:

Pe data de 1 iulie mai multe surse mass-media au publicat știri despre câțiva bărbați din rândul susținătorilor lui Andrei Năstase care se țineau de mână în timpul acțiunilor publice:

„*Mai mulți bărbați au fost surprinși ținându-se de mână în timpul marșului de protest organizat de către PAS, PLDM și Platforma DA. Bărbații care se țineau de mână mergeau chiar în spatele lui Andrei Năstase, scrie telegraph.md.*

Comunitatea LGBT este alături de Andrei Năstase chiar din prima zi de protest, când în fața Primăriei Chișinău a fost surprinsă Angelica Frolov, lesbiană declarată, tot ea și liderul comunității LGBT din Moldova, însoțită de mai multe femei.

Nu este prima dată când homosexualii din Moldova susțin partidele de opoziție PAS și Platforma DA. În campania prezidențială din 2016, Frolov a susținut-o deschis pe lidera PAS, îndemnând toți homosexualii din Moldova să o voteze în calitate de Președinte pe Maia Sandu."

Cazul 9:

Pe data de 23 iulie și 6 iunie Centrului GENDERDOC-M s-au adresat doi bărbați homosexuali (CO0882EF1, MA0395AN1) cu problema că oameni necunoscuți au creat profiluri false în Social Media, folosind numele lor și alte date personale. Aceste profiluri conțin imaginile, orientarea sexuală și numerele de telefon. I-am sfătuit să depună o plângere Centrului pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. Nu avem informații despre rezultate.

Cazul 10:

Pe data de 26 octombrie 2018, Alexandru, un tânăr care susține activ comunitatea LGBT din Moldova, a fost agresat în troleibus de trei tineri. Acești au spus că îl cunosc, l-au văzut în pozele de la marșul „Fără Frică". Unul din el s-a așezat lângă Alexandru, și-a scos cuțitul, după care l-a amenințat, cspunând: "*Am să te omor, pederastule*. *Dacă ești atât de curajos, hai să ieșim*". Alexandru nu le răspundea nimic, aceștia continuau să-l înjure. Peste câteva stații au coborât. Alexandru a spus că îi cunoaște pe unul din ei, fost membru ODIP, iar acum e la Tinerii Moldovei. Alexandru a fost întreptat la avocata organizației, dar așa și nu a mers.

Cazul 11:

K. T. este o adolescentă transgen originară din orașul Bender, Transnistria. K. Locuiește cu bunica și sora mai mare (părinții fiind decedați). Perioadic în vizită vine unchiul ei, care trăiește în altă țară. K. poartă freză și haine pentru fete, motiv din care este deseori hărțuită și agresată de sora sa. La sfârșitul lui septembire între K., sora și unchiul ei s-a iscat o ceartă violentă, în urma căreia K. a fugit de acasă la Chișinău și a rămas la una din prietenele ei. K. și prietena ei s-au adresat către GENDERDOC-M pentru ajutor. A fost stabilit un parteneriat cu organizația care lucrează pentru drepturile copiilor, CNPAC, care a ajutat la soluționarea problemei. K. a fost luată în custodia statului Republica Moldova.

Cazul 12:

Pe data de 8 noiembrie la locul de muncă a lui M. A. un tânăr homosexual, a venit vecinul său, în stare de ebrietate, și a început să-l acuze și să calomnieze de pedofilie și homosexualitate. M.A. a depus o plangere la poliție, rezultatele plângerii nu sunt cunoscute.

Cazul 13:

Pe data de 30 decembrie 2018, la ușa apartamentului a V.B., femeie lesbiană, au bătut doi bărbați care s-au prezentat ca instalatori tehnici și au invocat o infundare a țevelor la vecini. După ce aceasta a întredeschis ușa, bărbații au întrebat-o dacă a chemat instalatorii, le-a spus că nu a chemat. Atunci ei au întrebat-o dacă „fata cu care traiește" a chemat instalatorii. Femeia a răspuns că nimeni nu a chemat și e totul în regulă. Pe parcursul discuției ei au încercat să deschida ușa mai tare, la care V.B. a ripostat. Atunci ei au întrebat-o unde este apartamentul 10, ea le-a indicat apartamentul, după care a închis ușa și au auzit că au sunat și la vecina de alături.

În aceeași zi, la ora 23.40, iarăși cineva a sunat la ușă, prezentându-se ca vecini care au venit în legătură cu problema cu țevele, în scară era întuneric și nu se vedeau clar fețele, dar făcând legătura cu vizita de dimineața, V.B. a crezut că e într-adevar o defecțiune a țevelor în scară. A întredeschis ușa (vreo 20cm) și a văzut aceiași doi bărbați. Unul dintre ei i-a spus "Te-am văzut săruntându-te cu o fată în fereastră, eu cred că aveți nevoie de bărbați." V.B. a încercat să închidă ușa, dar ei o forțau din afară, după vreo 10 secunde de bruscare a ușii din ambele părți, V.B. a reușit să închidă și să încuie ușa, ei continuau să bată violent în ușă și să tragă de mâner timp de vreo 15 minute, cu scurte pauze. V.B. a chemat poliția care a ajus în vreo 40 de minute. Indivizii plecase deja.

În ziua urmatoare, V.B. a fost la secția de poliție și a scris o explicație, deoarece nu a facut vreo poză, nu a solicitat să îi caute. Poliția a pus întrebări de clarificare și a consultat-o cum ar trebui să se poarte în așa situații.

EGALITATE ȘI NEDISCRIMINARE

În pofida faptului că în Republcia Moldova există legea pentru asigurarea egalității și Consiliul pentru asigurarea egalității și prevenirea discriminării, totușu Consiliul nu are pârghii pentru a pedepsi actele de discriminare.

Planul național de acțiuni cu privire la drepturile omului pentru perioada 2018-2022, publicat în mai, include pentru prima dată nediscriminarea pe motive de orientare sexuală și identitate de gen și măsurile specifice, cum ar fi modificarea legislației împotriva discriminării și a crimelor de ură, sensibilizarea și consolidarea capacităților funcționarilor publici și a populației; colectarea de date.

Conform Planului național de acțiune cu privire la drepturile omului:

„Asigurarea egalității constituie una dintre prioritățile naționale în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova, iar realizarea efectivă a acesteia presupune implementarea unei abordări bazate pe drepturile omului în procesul de elaborare a politicilor publice în scopul de a crea oportunități egale pentru toată populația țării de a beneficia de drepturile fundamentale,

inclusiv prin introducerea unor măsuri speciale de asigurare a egalității şi de combatere a tuturor formelor de discriminare.

Gradul de acceptare a unor grupuri de persoane precum imigranții, comunitatea LGBT (lesbiene, homosexuali, bisexuali și transgen), persoanele cu dizabilități mintale şi intelectuale, persoanele cu dizabilități fizice, persoanele HIV pozitive, persoanele aparținînd unor minorități naționale, etnice, religioase sau lingvistice, foștii condamnați este un factor determinant în persistența discriminării. Potrivit „Studiului privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova"[1], valoarea medie a indicelui distanței sociale (IDS)[2] față de aceste grupuri constituie 2,8 puncte. Totodată, atît în privința persoanelor cu dizabilități mintale și intelectuale, cît și a foștilor condamanți, distanța socială este mai mare – 4 puncte, respondenții fiind gata să îi accepte în calitate de cetățeni, dar nu și de prieteni sau rude. Distanța socială maximă rămîne evidentă față de comunitatea LGBT (fiind și unicul grup în privința căruia o jumătate dintre respondenți au optat pentru expulzarea reprezentanților săi din țară) – cu 5,2 puncte, și față de persoanele cu statut HIV pozitiv – cu 4,3 puncte, ultimii fiind acceptați în medie nu mai aproape decît ca vizitatori ai Republicii Moldova.

Schimbarea atitudinii față de grupurile respective poate avea loc prin asigurarea unei interacțiuni eficiente între acestea, pe de o parte, și majoritatea populației, pe de altă parte, și prin incluziunea acestora în toate aspectele vieții. În acest sens, activitățile incluse în PNADO se orientează către sensibilizarea societății și a autorităților publice cu privire la stereotipurile existente față de unele grupuri de persoane, consolidarea capacităților reprezentanților mass-mediei privind particularitățile de prezentare a materialelor ce vizează grupurile vulnerabile, incriminarea faptelor ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură și consolidarea capacităților organelor de ocrotire a normelor de drept privind aplicarea eficientă a legislației în cauză, sporirea gradului de cunoaștere a propriilor drepturi în rîndul grupurilor vulnerabile pentru a facilita accesul la serviciile de suport oferite de autorități şi mecanismele de protecție împotriva discriminării în procesul de revendicare a acestor drepturi. Totodată, pentru a asigura eficiența procesului de monitorizare a modului în care sînt realizate drepturile persoanelor care fac parte din anumite grupuri vulnerabile, urmează să fie creat un mecanism de colectare și monitorizare a datelor dezagregate pe criterii de sex, etnie, dizabilitate, apartenență religioasă etc. Rezultatele evaluărilor vor sta la baza proceselor de elaborare și revizuire a politicilor publice naționale și locale."

GENDERDOC-M a înregistrat în 2018 șapte cazuri de discriminare:

Cazul 1:

Pe data de 2 aprilie 2018, Andrei Calioglo, un tânăr gay, nu a putut dona sânge pentru că a scris în chestionarul preliminar că a avut sex cu un bărbat în ultimele 12 luni. Indiferent de faptul că acesta a comunicat că face regulat test la HIV și practică sex protejat, acesta a fost respins de către lucrătorii Centrului pentru colectarea sângelui.

Cazul 2:

Pe data de 10 mai la adresa Centrului GENDERDOC-M a venit următorul mesaj de la un profesor școlar a satului M. (denumirea nu este indicată pentru a proteja tânărul în cauză): „*Azi am aflat că pentru liceenii dintr-un sat se organizează o excursie cu autocarul plătit de*

[1] Studiul și-a propus să evalueze atitudinea socială față de reprezentanții următoarelor grupuri: imigranți, comunitatea LGBT, persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, persoanele cu dizabilități fizice, persoanele cu statut HIV pozitiv, persoanele care aparțin unor minorități naționale, etnice, religioase și lingvistice (de etnie romă, rusă, evreiască, de religie musulmană), persoanele de origine africană, străinii care locuiesc în Republica Moldova, foștii condamnați. Studiul a fost elaborat de Consiliul pentru Egalitate, OHCHR, în consultare cu PNUD Moldova, în 2015, fiind disponibil on-line aici: <http://md.one.un.org/content/dam/unct/moldova/docs/pub/RO_Studiu%20Perceptii%202015_FINAL_2016%20Febr%2025_Imprimat.pdf >.

[2] Cu ajutorul acestui indice se măsoară atitudinile și gradul de acceptare a persoanelor din grupurile vulnerabile.

reprezentanții bisericii. Elevii vor merge într-o mănăstire apoi vor fi aduși la marșul familiei organizat de Mitropolie. Printre elevi este un băiat homosexual pe care corpul didactic avea planul să-l sfințească la marș, să-l lecuiască de homosexualitate. Băiatul nici nu știa despre această intenție, bine că a fost preîntâmpinat de o persoană, care a aflat întâmplător despre acest „plan pedagogic".

Nu am putut interveni pentru că numele și contactele acestui tânăr nu ne-au fost comunicate, însă am informat colegii din alte ONG-uri care urma să monitorizeze acel marș să poată lua măsuri imediate, dacă vor observa vreo încălcare.

Cazul 3:

În perioada festivalului Moldova Pride au fost planificate două evenimete: Queer tour Chișinău și Marșul Solidarității, pentru care era nevoie de închirierea a două autobuze.
Au fost contactate mai multe firme care acordă servicii de transport: Transport Andragrup, DVD, și altele. Inițial firmele dădeau acordul spre colaborare, însă peste ceva timp, refuzau, spunând că nu au autobuze libere.

Cazul 4:

Mihail Badasean (activist din Berlin) a fost invitat la Moldova Pride pentru a participa la evenimentul Pride Park cu un performance. Mihail a adus și câteva materiale promoționale de artă pentru a le distribui la eveniment. La vama Aeroportului Chișinău aceste materiale au fost confiscate, cu argumentul că fac propaganda homosexualității.

Cazul 5:

Organizației GENDERDOC-M i-a fost refuzată de către Primărie instalarea a două obiecte de artă, ce urmau să fie inaugurate în cadrul campaniei sociale „Fără Frică", care avea loc al treilea an consecutiv.

Instalațiile artistice urmau să fie amplasate pe strada pietonală Eugen Doga pentru două săptămâni și în Parcul Valea Morilor pentru o zi. Una dintre instalații, cu o lungime de 4,5 metri, reprezinta hash tagul campaniei (#FărăFrică).

Conform legislației Republicii Moldova, publicitatea socială nu poate fi în mod legal interzisă când aceasta are drept scop informarea opiniei publice despre un subiect de importanță socială sau dezvoltarea unei atitudini civice față de un subiect de drepturile omului. Primăria municipiului Chișinău nu deține un set de criterii obiective și legale prin prisma cărora să motiveze permisiunea sau refuzul pentru expunerea publică a unei publicități sociale. Refuzul Primăriei municipiului Chișinău este contrar prevederilor din Legea nr. 1227/1997 cu privire la publicitate și Legea nr. 121/2012 privind asigurarea egalității, iar refuzul Primăriei nu face referire la nici o prevedere legală din cadrul normativ existent."

Cazul 6:

În data de 25 mai în adresa GENDERDOC-M a venit o scrisoare în care un tânăr homosexual s-a plâns pe faptul că un coleg de servicu îl hărțuiește, îl înjură, are un limbaj foarte murdar și vorbește cu toți colegii de serviciu despre faptul că acesta este gay și este un nimic. La propunerea de a-i acorda asistență în depunerea unei plângeri admnistrației sau poliției, tânărul nu a reacționat.

Cazul 7:

Olga Bâtcă, activistă pentru drepturile omului, este amenințată de fostul soț, că o va lipsi de tutelă asupra copiilor pentru că „este ocupată de protejarea drepturilor gay-ilor". Olga a comunicat acest lucru organizației GENDERDOC-M pe data de 5 septembrie 2018.

LIBERTATEA ÎNTRUNIRILOR

În anul 2018 pentru prima dată în istoria Republicii Moldova marșul Pride al comunității LGBT a fost lăsat să ajungă la punctul său final, conform înștiințării preliminare către Primărie și Poliție. Marșul a fost protejat într-un mod profesionist de către colaboratorii de poliție, de data aceasta fiind evacuați cei care au încercat să oprească marșul. Acest lucru a stârnit nemulțumiri în rândul contramanifestanților homofobi care au făcut mai multe declarații împotriva poliției și au întocmit o petiție în acest sens. Petiția conține următorul text:

„În data de 19-05-2018 la Chișinău a avut loc marșul LGBT în timpul căruia poliția a depășit cu mult atribuțiile de serviciu și au aplicat forța inclusiv mijloacele speciale abuziv și fără să existe temei juridic sau orice necesitate situațională.

Noi, ca membrii activi ai societății civile ne exprimăm protestul și indignarea față de manierele batjocuritoare care au fost aplicate față de oamenii pașnici de către cei care lucrează în serviciul public și pe banii publici , bani cu care contribuim lună de lună muncind în țară.

În timpul acestui eveniment și înaintea acestuia poliția a manifestat un comportament violent și abuziv asupra oamenilor care au venit să protesteze pașnic împotriva valorilor străine noua ca neam. Într-o societate democratică nu este admisibil ca să fie agresați oamenii care au protestat pașnic doar pentru faptul ca să-și exprime liber opiniile. Realmente au fost călcați în picioare, la acel marș și în acest sens există probe video și foto cum poliția bruschează femei, copii, bătrîni, preoți și tineri care au venit să împiedice promovarea forțată a unor valori care nu se încadrează în societatea noastră, noi cei rămași acasă în Moldova. Cu atît mai mult este neadecvată și stranie poziție Ministerului de Interne și a poliției care a aplicat forța întrucît persoanele care au protestat contra marșului au exprimat în nenumărate cazuri că nu vin să agreseze și nici nu aveau intenția de a aplica forța ci doar a se face auziți și a opri desfășurarea acestui eveniment fără a intra în conflict direct cu participanții la marșul LGBT...”

SITUAȚIA PERSOANELOR TRANS

În Moldova persoanele trans și persoanele gender neconforme rămân cel mai vulnerabil grup din comunitatea LGBT. Acestea se confruntă cu multiple forme de discriminare pe baza identității și a exprimării de gen, în același timp fiind documentate doar câteva cazuri de discriminare anti-trans și incidente de violență. Supraviețuitorii preferă adesea să nu raporteze despre astfel de incidente din diferite motive, cum ar fi frica de le fi descoperită identitatea sau lipsa de încredere în posibilitatea unor schimbări pozitive. O mare parte a violenței rămâne invizibilă, mai ales atunci când vine vorba de violența psihologică în familie. Multe dintre persoanele trans din Moldova preferă sau sunt nevoite să-și adapteze expresia de gen celui atribuit la naștere pentru a evita hărțuirea sau pierderea locului de muncă sau a familiei. Uneori, acesta este și motivul pentru care aceștia refuză să înceapă tranziția. Acei oameni trans care decid să facă tranziție hormonală pot accesa consultările cu endocrinologul, luând testele necesare și cumpără hormoni în farmacii cu sau, uneori, fără prescripție medicală.

Identitatea de gen nu este menționată deloc în nicio legislație națională. Nu există prevederi specifice în legislația moldovenească care să asigure un mecanism rapid, transparent și accesibil pentru recunoașterea legală a genului pentru persoanele trans. Singura posibilitate de a recunoaște identitatea de gen prin schimbarea numelui și indicatorului de gen în documentele de identitate rămâne o decizie a instanței de judecată. GENDERDOC-M oferă asistență juridică gratuită persoanelor trans, care, într-un timp relativ rezonabil în cadrul realității existente, pot primi o hotărâre judecătorească pozitivă. Persoanelor trans li se cere să fie diagnosticate psihiatric cu "transsexualism", cunoscut și sub denumirea de "tulburare de identitate de gen", pentru a continua procedura de schimbare a documentelor. În prezent, 12 persoane trans au schimbat documentele prin această procedură.

Situația s-a schimbat din momentul în care Statul este reprezentat în judecată de către Agenția Servicii Publice.

În ultimele trei Litigii de judecată unde reclamanții transgen contestau refuzul Agenției Servicii Publice privind rectificarea sexului și prenumelui potrivit identității sale de gen, s-a făcut schimbarea practicii judiciare prin respingerea acestor acțiuni ca neîntemeiate. În unele se resping în prima instanță în altele la nivelul instanței de apel. Motivul este următorul: nu este act medical de schimbare a sexului biologic.

Argumentul precum că în Republica Moldova nu există acces la așa servicii și că nu este nicio procedură clară, de unde și cum de luat așa „act", nu este luat în considerație. Acum se contestă cu apel și recurs.

Această situație e din 2018, în contextul în care, din 2011, exista o practică judiciară stabilită în baza aceleiași legislații (nu au fost niciun fel de modificări), ceea ce înseamnă - modificare neîntemeiată a practicii judiciare.

În prezent se pune pe umerii cetățenilor transgen eșecul statului de a-și îndeplini obligația pozitivă prin adoptarea unui cadru normativ previzibil, clar și efectiv.

SITUAȚIA ÎN GAGAUZIA

Gagauzia rămâne a fi o regiune cu un nivel de toleranță foarte scăzut față de persoanele LGBT. Dovadă acestui fapt a fost scandalul care s-a iscat în urma unui coming-out făcut de un locuitor din Gagauzia. În perioada anului 2018 au fost înregistrate două cazuri homofobe în regiunea Gagauzia:

Cazul 1:

Autoritățile centrale și locale din Găgăuzia au adoptat o declarație privind combaterea unionismului și au declarat anul 2018 anul celor 100 de ani a ocupației Basarabiei de către România. Documentul a fost adoptat pe 24 ianuarie după mai multe dispute la o adunare de cetățeni și autorități ale autonomiei din Casa de Cultură din satul Tomai.

Dmitri Zirov, unul dintre fondatorii Autonomiei Găgăuze, a vorbit, de asemenea, despre pericolul românilor pentru copii. „*În această seară vom adormi găgăuzi și dimineața ne vom trezi români, în care lesbienele educă copii*", a avertizat acesta locuitorii din Găgăuzia. Judecând după reacția salii, această perspectivă a speriat participanții la adunare.

Cazul 2:

Pe data de 11 martie un tânăr gay din Gagauzia, Andrei Colioglo a scris pe pagina sa din rețeau socială vk.com dspre faptul că este gay. Această mărturisire a fost urmată de un șir de amenințări, inclusiv cu moartea, înjurătri și mesaje de ură. Au fost și multe „rugăminți" din partea rudelor și a prietenilor de a nu mai suna și veni în ospeție.

În urma declarațiilor tânărului, deputatul PSRM, Bogdan Țîrdea, a ironizat pe seama lui pe pagina sa de Facebook, spunând că: „*este un erou și ar fi bine-venit să redenumim o stradă în numele lui Andrei Colioglo*."

Cu susținerea GENDERDOC-M, Andrei a depus o plângere la poliție pe numele câtorva persoane care l-au amenințat cu moartea, hărțuirea sexuală și i-au lezat demnitatea umană. Comentariile conțineau multe mesaje în care Andrei a fost învinovățit că ar fi făcut de râs poporul găgăuz. Reprezentantul poliției din orașul Ceadâr Lunga i-a adresat lui Andrei mai multe întrebări irelevante: „*Dacă sunt mulți gay în Moldova?", „Dacă sunt mulți gay care se adresează cu plângeri la poliție?", „Dacă au mai fost cazuri similare?", „De ce i-a trebuit să spună asta în public?"*

Poliția nu a dat curs acestei cereri, motivând că nu au fost identificate persoanele pe care a fost depusă plângerea.

Acest caz a fost pe larg mediatizat atât de către mass media din Gagauzia, cât și cea din Chișinău.